



T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1278
Toplantı Tarihi/Sayısı : 29.12.2022/29
Karar Numarası : 2022/955
Başvuran : D. B. Ü.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı'nın başvuran hakkında aldığı kararların başvurana tebliğ edilmemesi iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda özetle başvuran;

- a) İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı tarafından aleyhine kararlar alınmasına rağmen bu kararların kendisine tebliğ edilmediğini ancak İnfaz Hâkimliğine başvuru yaptığına hakkında alınan kararları öğrenebildiğini,
- b) Koşullu salıverme ile ilgili alınan kararların kendisinden gizlendiğini,
- c) En son İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı'nın 30.06.2022 tarihli ve 2022/... sayılı kararının da kendisine tebliğ edilmediğini iddia etmiştir.

3. Muhatap İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 24.08.2022 tarihli yazılı görüşte özetle;

- a) İdare ve Gözlem Kurulu, Disiplin Kurulu ve Eğitim Kurulu tarafından alınan kararların hükümlüye tebliğ edildiği, on beş günlük yasal süresi içerisinde İnfaz Hâkimliğine şikâyet hakkının olduğunun bildirildiği,
- b) İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı'nın 30.06.2022 tarihli ve 2022/... sayılı kararının hükümlüye tebliğ edildiği ve hükümlünün itiraz dilekçesinin Karşıyaka İnfaz Hâkimliğine gönderildiği,
- c) Karşıyaka İnfaz Hâkimliğinin itirazın reddine karar verdiği, bu kararın hükümlüye tebliğ edildiği, hükümlünün karara karşı Karşıyaka Ağır Ceza Mahkemesine itirazda bulunduğu ve mahkemenin kararının henüz ceza infaz kurumuna ulaşmadığı belirtilmiş ve muhatap kurumun cevap yazısının ekinde ilgili kararlar ile bu kararlara ait tebliğ/tebellüğ belgeleri Kurumumuza sunulmuştur.

4. Başvurandan 20.09.2022 tarihinde alınan yazılı görüşte özetle;

- a) Muhatap Kurumun verdiği bilgi ve belgelerin eksik ve hatalı olduğu,
- b) İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı'nın 30.06.2022 tarihli ve 2022/... sayılı kararının kendisine tebliğ edilmediği belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına

alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun’un 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; *“özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği”* hükme bağlanmıştır.

7. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “İhlal kararı” başlıklı 69’uncu maddesinde; *“İnceleme ve araştırma sonucunda başvurunun yerinde olduğu kanaatine varılması halinde ihlal kararı verilir.”* hükmü yer almaktadır.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; *“Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”* Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı tarafından alınan kararların kendisine tebliğ edilmediğine dair iddiası, ceza infaz kurumu idaresinin yanıtları ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

9. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (Sözleşme) “Adil yargılanma hakkı” başlıklı 6’ncı maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmına göre; *“Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir.”*

10. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre hükümlü ve tutuklu olanlar Sözleşme kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahiptir (Hirst/Birleşik Krallık (No.2), B. No: 74025/01, 06.10.2005, § 69). Adil yargılanma hakkının usule ilişkin en önemli güvencelerinden biri silahların eşitliği ilkesidir. Bu ilke, bir davada tüm taraflara talep ve açıklamalarını diğer tarafa göre dezavantajlı olmayacak şekilde ileri sürebilmeleri için makul bir fırsat verilmesini gerektirir (Kress/Fransa, B. No: 39594/98, 07.06.2001, § 72).

11. Ceza davaları ile medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin davaların usul kuralları da dâhil olmak üzere yargılamanın tüm aşamalarında silahların eşitliği ilkesinin güvence altına alınarak adil yargılanma hakkının korunması hukuk devleti olmanın bir gereğidir. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre asıl kural, tarafların eşit şartlarda yargılamaya katılımının sağlanması, gösterdikleri kanıtlardan ve sundukları görüşlerden bilgi sahibi olması ve bunlarla ilgili görüşlerini bildirebilme imkânının kendilerine verilmesidir (AYM, Taylan Özgür Tor, B. No: 2013/2454, 12.03.2015, §43; AYM, İnan Gök, B. No: 2018/1936, 28.01.2021, §45).

12. Anayasa’nın “Temel hak ve hürriyetlerin korunması” başlıklı 40’inci maddesinin ikinci fıkrası; *“Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.”* şeklindedir. Bu maddenin gerekçesinde ise bireylerin, yargı ya da idari makamlar önünde sonuna kadar haklarını arayabilmelerine kolaylık ve imkân sağlanmasının amaçlandığı, son derece dağınık mevzuat karşısında kanun yolu, merci ve sürelerin belirtilmesinin hak arama, hak ve hürriyetlerin korunması açısından zorunluluk haline geldiği belirtilmektedir.

13. Anayasa’nın 40’inci maddesinin ikinci fıkrası dikkate alındığında, idare tarafından yapılan bir işlem hakkında ilgililerin hangi kanun yoluna ve mercilere, hangi süreler içinde başvuru yapabileceğinin gösterilmesi zorunludur. Nitekim 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 22’nci maddesinin birinci fıkrasına göre; *“Hükümlülere, kuruma alındıklarında uygulanacak iyileştirme çalışmaları, disiplin suçları ve cezaları, bilgi edinme ve şikâyet yolları, hak ve sorumlulukları gibi*

konular ile kurumdaki yaşam biçimine uyum sağlamaları için gereken bilgiler, kurum yöneticileri tarafından sözlü olarak anlatılır ve yazılı olarak tebliğ olunur.”

14. Kurumumuza gönderilen belgeler incelendiğinde; Eğitim Kurulu Başkanlığı'nın 02.03.2022 tarihli ve 2022/... sayılı kararının 03.03.2022 tarihinde başvurana tebliğ edildiği, başvuranın imzadan imtina ettiği, muhatap Kurum Müdürlüğü'nün 11.04.2022 tarihli ve 2022/... sayılı kararının aynı gün başvurana tebliğ edildiği, başvuranın imzadan imtina ettiği tespit edilmiştir.

15. Belge üzerinden yapılan incelemede; İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı'nın 26.04.2022 tarihli, 2022/... sayılı ve “Denetimli serbestliğe ayırma ön koşulunun oluşmadığının tespiti” kararının 09.05.2022 tarihinde başvurana tebliğ edildiği, başvuranın imzadan imtina ettiği; İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı'nın 31.05.2022 tarihli, 2022/... sayılı ve “Dönem değerlendirme” konulu kararının 03.06.2022 tarihinde başvurana tebliğ edildiği ve başvuranın yine imzadan imtina ettiği anlaşılmıştır.

16. Başvuran, İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı'nın 30.06.2022 tarihli ve 2022/... sayılı kararının kendisine tebliğ edilmediği iddiasında da bulunmuştur. Kurumumuza gönderilen belgeler incelendiğinde; Karşıyaka İnfaz Hakimliğinin 2022/... nolu kararına göre hükümlünün söz konusu karara yazılı itirazda bulunduğu, itirazın reddine karar verildiği, Hakimliğin kararının 10.07.2022 tarihinde tebliğ edildiği ve başvuranın imzadan imtina ettiği görülmüştür. Başvuranın ayrıca Hakimliğin kararına karşı itirazda bulunduğu, Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 01.09.2022 tarihli kararı ile itirazın reddine karar verildiği ve aynı gün kararın kesinleştiği tespit edilmiştir.

17. Sonuç olarak tüm bu açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde; muhatap Kurumun başvuran ile ilgili aldığı kararların başvurana tebliğ edildiği, başvuranın imzadan imtina etmesine rağmen alınan kararların içeriğini öğrendiği ve yargı mercilerine başvuruda bulunduğu, ilgili başvuru dilekçelerinin de yargı mercilerine muhatap Kurum tarafından gönderildiği tespit edilmiş ve muhatap Kurumun, kötü muamele teşkil edecek herhangi bir eylem ve işleminin bulunmadığı değerlendirilmiştir.

18. Yukarıda açıklanan nedenlerle, 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında kötü muamele yasağının **“ihlal edilmediği”** kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

- 1.** Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHALAL EDİLMEDİĞİNE,
- 2.** Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
- 3.** Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 29.12.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye